

Банкинд бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээ авах төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал

Агуулга:

Нэг.	Банкны тухай танилцуулга
Хоёр.	Монголбанкнаас авсан арга хэмжээ, түүний үр дүн
Гурав.	Банкны санхүү, төлбөрийн чадварын нөхцөл байдал, эрсдэлийг тодорхойлсон төсөөлөл, системд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөө
Дөрөв.	Банкны бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх санал
Тав.	Хавсралт

Тусгай төлөөлөгч нь бүтцийн өөрчлөлтийн төлөвлөгөөг Монголбанкнаас гаргасан шийдвэрт үндэслэн банкны цар хүрээ, системд эзлэх байр суурь, санхүү төлбөрийн чадварын нөхцөл байдал, харилцагчийн суурь, өөрийн хөрөнгө, хувь нийлүүлэгчдийн бүтэц, эдийн засгийн нөхцөл байдалд үндэслэн хуульд заасан бүтцийн өөрчлөлтийн хэрэгслүүдийг ашиглахаар боловсруулна.

Тусгай төлөөлөгч нь бүтцийн өөрчлөлтийн төлөвлөгөөг боловсруулахаас өмнө актив, пассивын үнэлгээг хийлгэснээр банкны актив, пассив, өөрийн хөрөнгийн дүнг тодорхой болгоно.

Тухайн нөхцөл байдал, банк тус бүрийн онцлогоос хамаарч төлөвлөгөөг өөрчилж болох бөгөөд дараахь асуудлуудыг хамруулсан байх шаардлагатай.

Нэг. Банкны тухай:

Тухайн банкны үйл ажиллагааны хамрах цар хүрээ, товч түүх, бизнесийн загвар, зах зээлд эзлэх хувь, хувь нийлүүлэгчийн бүтэц, удирдлага зохион байгуулалт, салбар нэгж, хүний нөөц, технологи, мэдээллийн технологийн түвшин, онцлог, давуу болон сул тал зэргийг тусгасан товч, тодорхой мэдээллийг багтаана. Эдгээр мэдээлэл нь бүтцийн өөрчлөлтийн төлөвлөгөөтэй танилцах этгээдүүдэд шийдвэр гаргахад нь туслах ерөнхий мэдээлэл бөгөөд бүтцийн өөрчлөлтийн төлөвлөгөөний хувилбар гаргасан нөхцлийн мэдээллийн суурь үндэслэл болох шаардлагатай.

Зах зээлд эзлэх хувь, хүний нөөц, салбар нэгж, бүтээгдэхүүн, үйл ажиллагааны хамрах цар хүрээ: Салбар нэгжийн тоо, тархалт, харилцагчийн суурь, үйлчилгээний төрөл, тархалт зэргээр олон нийтэд үйлчилгээ нь хэр зэрэг нэвтэрсэн, зах зээлийн хэдий хэр хувийг эзэлсэн, зах зээлд ямар нөлөөтэй (системийн ач холбогдолтой эсэх) болох, хүний нөөцийн тоо болон чанар, чадварыг товч тодорхойгоор тоон үзүүлэлтийг хамруулна. Бүтэц зохион байгуулалтын зураглал зэрэг шаардлагатай чухал мэдээллүүдийг хавсаргана.

Товч түүх: Банкны үүсгэн байгуулагдсанаас хойшхи гол өөрчлөлт, өмчийн хэлбэр, бүтэц, хувьцааны гол шилжилтийг агуулсан товч түүх.

Хувь нийлүүлэгч: Банкны толгой компани, эцсийн өмчлөгч, удирдлага, бүтэц зохион байгуулалтыг товч танилцуулах. Банкны нэгдлийн бүтэц, оролцоо, холбогдох актив, пассив, гэрээ хэлцлийн жагсаалтыг хавсаргах.

Технологи, мэдээллийн технологи: Тухайн банкны мэдээллийн технологийн онцлог, эрсдэл, давуу, сул тал, нууцлал, аюулгүй байдал, төлбөр тооцооны эрсдэл зэрэг гол мэдээллүүд.

Бусад шаардлагатай гэж үзсэн мэдээллүүд.

Хоёр. Монголбанкнаас авсан арга хэмжээ, түүний үр дүн:

Монголбанкнаас тухайн банкны санхүү, төлбөрийн чадвар, үйл ажиллагааг сайжруулах, эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр авсан арга хэмжээ, түүний үр дүнг товч, тодорхой дурдана. Шаардлагатай тоо, баримт, үзүүлэлтийг аль болох хүснэгт, график, схемээр дараахь төрлүүдээр гаргана:

- Монголбанкнаас тухайн банкинд авсан урьдчилан сэргийлэх болон тогтворжуулалтын төлөвлөгөөний дагуу авсан арга хэмжээ, түүний үр дүн. Шаардлагатай бол цаг хугацааны дарааллаар авсан арга хэмжээ, түүний нөлөө, зохистой харьцааны үзүүлэлтийг хавсралтаар үзүүлнэ;
- Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн болон бусад эрх бүхий байгууллагуудтай хамтран тухайн банкны санхүү, төлбөрийн чадварыг сайжруулахаар гаргасан бусад тушаал, шийдвэр, хэрэгжилт;
- Хэрэв нөхцөлт удирдлагын арга хэмжээ авч, бүрэн эрхт төлөөлөгч томилогдсон боловч банкны хэвийн үйл ажиллагаа хангагдаагүй бол Бүрэн эрхт төлөөлөгчийн тайланд тусгагдсан хураангуй товчоон буюу дүгнэлтийг оруулах;
- Банкнаас гаргасан бизнес төлөвлөгөө, өөрийн хөрөнгийн төлөвлөгөө, чанаргүй активыг бууруулах стратеги зэрэг нь хэрхэн хэрэгжсэнийг Монголбанкнаас шалгасан тухай товч танилцуулга;
- Монголбанкны бүх төрлийн шалгалтын дүгнэлт, авсан арга хэмжээ, арга хэмжээний тухай саналууд, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, үр дүн;
- Бусад.

Гурав. Банкны санхүү, төлбөрийн чадварын нөхцөл байдал:

Банкны системд эзлэх хувь, санхүү, төлбөрийн чадварын үзүүлэлт, даатгагдсан хадгаламж, хүний нөөц, салбар нэгжийн тархалт зэрэг гол үзүүлэлтийг товч хүснэгт, графикаар гаргаж нэг хуудсанд багтаан танилцуулга гаргана.

Нэг хуудас танилцуулгаас шаардлагатайг нь дэлгэрэнгүй байдлаар чанарын хүчин зүйлсийг түлхүү үзүүлсэн байдлаар танилцуулна. Голчлон үзүүлэх мэдээллийн багцыг дор дурьдвал:

- Актив, пассивын үнэлгээний тайлангийн дүгнэлт, санхүүгийн тайланд тусгагдах гол өөрчлөлт, тохируулга;
- Тэнцлийн бүтэц, гол төвлөрөл;
- Төлбөрийн чадвар болон хөрвөх чадварын байдал;
- Банк, санхүүгийн системд эзлэх оролцоо, системд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөө;
- Санхүү, төлбөрийн чадварын хүндрэл нөлөөлсөн хүчин зүйл, үйл ажиллагаа, актив, өр төлбөрийн үүрэг;
- Холбогдох этгээдийн болон хамааралтай этгээдийн зээл, актив, хүлээж болзошгүй үүрэг, түүний чанар;
- Даатгагдсан болон даатгалд хамрагдахгүй хадгаламж, өр төлбөрийн мэдээ;
- Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний үзүүлэлт, бүтэц, дутагдлын хэмжээ;

- Активаар төлөгдөх боломжгүй пассив байгаа эсэх, хэрэв байгаа бол тэдгээрийн хохирлын тооцоо, таамаглал;
- Шүүх, хяналтын байгууллагаар шийдвэрлэгдээгүй байгаа буюу маргаантай, гэмт хэргийн шинжтэй актив, пассив, хүлээж болзошгүй үүрэг зэрэг нь банкны өөрийн хөрөнгийн дутагдалд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж байгаа болон нөлөөлж болзошгүй бол тэдгээр хэрэг, маргааны тухай нэгдсэн мэдээ.

Банкинд бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээ авах шийдвэрийн дагуу Тусгай төлөөлөгч томилогдсон өдрийн буюу өмнөх өдрийн аль нэгээр тасалбар болгосон байдлаар банкны удирдлагаас санхүүгийн тайланг нэгдсэн байдлаар хэдэн хуудас, ямар тайлангуудаар хүлээн авсан тухай бичнэ.

Тусгай төлөөлөгчид туслах ажлын хэсгийн ажилласан тухай товч, шаардлагатай зүйлсийг дэлгэрэнгүй бичнэ.

Тусгай төлөөлөгч нь хүлээн авсан тайланг шалган үзэж, актив хөрөнгийн бүрэн бүтэн байдлыг тоолж шалган зохих **тохируулга хийж санхүүгийн тайланд** тусгасны дараа дараахь чиглэлээр танилцуулна.

Өөрийн хөрөнгө: Банкны өөрийн хөрөнгийн дүн, зохистой харьцааны үзүүлэлт, өөрийн хөрөнгийн дутагдал, банкны актив хөрөнгө нь өр төлбөрийн хэмжээнээс давсан эсэх, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг ханган ажиллахад шаардлагатай дахин хөрөнгөжүүлэлт буюу нэмэлт **шаардлагатай өөрийн хөрөнгийн дүнг тодорхой гаргах.**

Активын чанар: Банкны чанаргүй активын дүн, хувь хэмжээг бичих. Холбогдох этгээдийн болон хувь нийлүүлэгчийн шууд болон шууд бус хэлбэрээр эзэмшдэг, удирдлага, үйл ажиллагааны хувьд хамааралтай, удирдлага, хяналтандаа байлгадаг компаниудаараа дамжуулан авсан зээл, активын дүнг тодорхой бичих. Банкны санхүү, төлбөрийн чадвар муудахад нөлөөлсөн гол активыг дурдана.

Өр төлбөр: Банкны даатгагдсан хадгаламжийн хэмжээ, тоо нь нийт өр төлбөрийн хэдий хэмжээг эзлэх, даатгаагүй хадгаламж, өр төлбөрийн хэдэн хувийг үлдсэн актив хөрөнгөөр барагдуулах боломжтойг төсөөлж, тооцно. Өр төлбөрөөс хэр ихийг бусад банкинд актив, пассив шилжүүлэх (P&A) замаар шийдвэрлэх, үлдсэн өр төлбөрийг хэрхэн барагдуулах дараалал, барагдуулж чадахгүй байх нөхцлийг тооцно.

Үүссэн гол эрдсэл: Банкнийг хүндрэлд оруулсан хүчин зүйлс нь түр зуурын буюу засах боломжтой, эсхүл ноцтой бөгөөд санхүү, төлбөрийн чадварыг урт хугацаанд сөргөөр нөлөөлсөөр байх, дахин нөхөгдөхгүй байх эсэх хандлагыг тодорхойлно.

Системийн нөлөө: Банк, санхүүгийн системд эзлэх оролцоо, нөлөө нь хэр зэрэг их, харилцан хамааралтайг тодорхойлно. Тухайн банкны эрсдэл нь шууд болон шууд бусаар бусад банк, санхүүгийн байгууллагад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх, үндсэн бизнес, зах зээлд эхлэх хувь, чанартай болон чанаргүй активын хэмжээ, ялгаа, харилцагчийн суурь, пассивын бүтэц зэргийг дараахь үзүүлэлтээр тодорхойлно:

- Олон нийтэд үйлчилгээ нь нэвтэрсэн хувь, зах зээлийн хувь;
- Үндсэн суурь бүтээгдэхүүн үйлчилгээний чанар, тархалт;
- Зах зээлд эзлэх байр суурь;
- Банкны салбар, нэгжийн сүлжээ;
- Хүний нөөцийн чадавхи;
- Техникийн болон үйл ажиллагааны технологи;
- Тухайн банк системээс гарвал, системд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх.

Дөрөв. Банкны Бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх санал:

- Хууль, эрх зүйн үндэслэл.
- Банкинд бүтцийн өөрчлөлтийн хэрэгслийг хэрэглэх арга хэмжээний сонголт, хувилбар.
- Өр төлбөр, үүргийн нөхцөл:
 - Даатгагдсан хадгаламжийн дүн, хадгаламж эзэмшигчдийн тоо, бүрэн болон хэсэгчлэн даатгагдсан мэдээлэл;
 - Даатгалын тохиолдлоос хасагдах хадгаламжийн мэдээлэл, тайлбар;
 - Даатгагдаагүй хадгаламжийн мэдээлэл;
 - Даатгагдаагүй бусад өр төлбөрийн мэдээлэл.
- Бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хамгийн оновчит хувилбарын санал.
 - Бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээ авахдаа Банкны тухай хуулийн 55 дугаар зүйлийн 55.1-д заасан хэрэгслүүдийг дангаар нь буюу хослуулан сонгох хувилбаруудыг гаргаж, тэдгээрийн давуу болон сул тал, эдийн засгийн тооцоо, цаг хугацаа, шуурхай байдал болон бусад нөлөөг хооронд нь харьцуулна.

Хувилбар тус бүрт зардлын тооцоог гаргаж, хамгийн бага зардлын хувилбар (least cost analyse) болон нийгэм, эдийн засаг, банкны системд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөг тооцож боловсруулна.

Монголбанкнаас Банкны тухай хуулийн 47.5-д заасны дагуу Тусгай төлөөлөгчийн хэрэгжүүлэх БӨТ-г боловсруулах ажилд ТТ-тэй хамтран ажиллаж төлөвлөгөөг боловсруулах багыг тодорхой хугацаагаар томилж ажиллуулна.¹

ТТ нь Банкны тухай хуулийн 56.7-д заасан ёсоор банкны актив, пассивын үнэлгээг хийлгэсний дараагаар БӨТ-г уг үнэлгээг үндэслэн боловсруулна.

Хувилбаруудаас аль нь хамгийн оновчтой (зардал уу? хадгаламж эзэмшигч, банкнаас авлагатай этгээдүүдийн эрх ашиг уу? банкны систем үү? төрөөс гарах санхүүжилт, хөрөнгө оруулалт уу?) гэж үзсэн хувилбарыг Монголбанкинд санал болгоно.

БӨТ-ний хувилбар нь дараахь төрөл (тухайн нөхцөл байдлаас хамаарч бусад холимог болон онцгой хувилбарууд үүсч болно)-тэй байж болно:

- **Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг бууруулж (dilution), шинээр хөрөнгө оруулагч татах.**
 - Банкны хувь нийлүүлэгчид нь шаардлагатай нэмэлт өөрийн хөрөнгөө оруулж чадахгүй тохиолдолд ТТ нь хувьцааны нэрлэсэн үнийг бууруулж, банкны алдагдлыг хувь нийлүүлэгчдэд хүлээлгэнэ. Шаардлагатай нэмэлт өөрийн хөрөнгийн хэмжээгээр шинээр хувьцаа гаргаж хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг бусад этгээдээс хөрөнгө татах замаар банкныг дахин хөрөнгөжүүлэх.
- **Банкны актив, пассивыг шилжүүлэх (Purchase and Assumption: P&A)**
 - Бусад банкуудад бүтцийн өөрчлөлтийн хувилбараа тодорхой саналтайгаар танилцуулж тухайн банкинд хөрөнгө оруулах, актив пассивыг шилжүүлж авах эсэх тухай тодорхой хариу саналыг авах. Тусгай төлөөлөгч нь банкны актив, пассив

¹ Банкны тухай хуулийн 47.5. Монголбанк банкны бүтцийн өөрчлөлтийн төлөвлөгөөг боловсруулж, батална гэж заасан тул энэ заалтыг оруулав

болон бусад мэдээллийг багтаасан багц танилцуулга (АПШ багц мэдээлэл) бэлдсэн байх шаардлагатай. Төрлүүд нь дараахь хэлбэрүүдтэй байх боломжтой:

- Банкны **нийт актив**, пассивыг шилжүүлэх (Whole P&A): Нийт актив, пассивыг үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулж байгаа банкинд багцалж шилжүүлэх. Пассивыг бүхэлд нь буюу нийт дүнгээр нь нэрлэсэн үнээр, активыг үнэлгээчний үнэлсэн үнийн дүнгээр (чанаргүй активыг үнэлсэн дүн 0 бол?). Чанаргүй активыг үнэлгээчний үнэлсэн дүнгээр шилжүүлснээр актив, пассив үлдэхгүй хувилбар.
- **Сайн активыг**, пассивын хамт шилжүүлэх (Good/bad asset -P&A): Сайн активыг, нийт пассивын хамт үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулж байгаа банкинд багцалж шилжүүлэх.
 - Сайн активыг хүлээн авах банк сонгоно. Чанаргүй активыг ТТ-чид үлдээх буюу банкиг татан буулгах шийдвэр МБЕ гаргасан тохиолдолд Банкны хүлээн авагчид шилжүүлэх эсхүл үнэлсэн дүнгээр АУК-д шилжүүлэх, бусдад худалдах зэргээр шийдэх,
 - Пассиваас бүхэлд нь буюу нийт дүнгээр нь нэрлэсэн үнээр, сайн активыг үнэлгээчний үнэлсэн дүнгээр,
- Актив, пассивыг **хэсэг хэсгээр нь задалж** шилжүүлэх (Partial P&A):
 - Актив, пассивыг задалж олон банк, санхүүгийн байгууллагад шилжүүлэх замаар бүх актив пассивыг дуусгах. Өөрийн хөрөнгө бүрэн хорогдож дуусаагүй үед энэ хувилбар үр дүнтэй. хэрэв өөрийн хөрөнгө бүрэн хорогдож дуусахаар нөхцөл үүсвэл ТТ нь банкиг татан буулгах саналаа МБЕ-д яаралтай гаргаж БЭХА томилох, банкны дампуурлыг зарлах зэрэг хувилбар
 - шаардлагатай болно.
- **Зарим активыг, пассивын хамт шилжүүлэх (sectional P&A)**
 - Зарим актив буюу банкны хэвийн активаас банк, банк бус, ХЗХ, АУК зэрэг боломжит худалдан авагчдад өөрсдийн сонголтоор актив авах дуудлага худалдаа явуулах замаар банкны актив хөрөнгийг бүхий л талаар активыг үнэд хүргэх арга хэмжээг авна.
 - активыг сонгож авсан этгээд нь банкны пассиваас авахаар сонгосон активын хэмжээнд хүртэл өөрсдийн сонголтоор пассивыг шилжүүлэн авах сонголтыг хийнэ.
 - хэрэв авахаар шийдсэн актив нь пассиваас их бол зөрүүг шилжүүлэн авагч (acquirer or assuming party) нь пассиваас давсан активыг мөнгөн хөрөнгөөр төлөх буюу зээлээр төлөх нөхцлийг гэрээний дагуу ТТ-тэй тохиролцоно.
 - Олон санал ирсэн бол актив, пассивыг дуудлага худалдаанд оруулах,

Багц танилцуулга (АПШ багц мэдээлэл) (infomation package for P&A)

АПШ багц мэдээлэл, танилцуулгад орох мэдээлэл нь хамгийн багадаа дараахь мэдээллийг агуулна:

- Тэнцэл;
- орлогын тайлан;
- санхүүгийн тайлан, мэдээ;
- эрсдэл үүсгэсэн гол үйл ажиллагаа, активын талаарх тусгайлсан мэдээлэл;
- активын гол эрсдэл;
- актив, пассивын үнэлгээний тайлан;

- даатгагдсан хадгаламжийн мэдээ;
- Шүүх, хяналтын байгууллагад байгаа бүх мэдээлэл;
- Бусад шаардлагатай мэдээлэл.

АППШ тохиролцооны санал авах нь маш богино хугацаанд байх шаардлагатайгаас гадна нууцлал өндөртэй байх, сонирхогч этгээд нь актив, пассивын талаар мэдээлэл, бичиг баримтусгай төлөөлөгчэй танилцах боломжтой байх шаардлагатай. Ихэнхи тохиолдолд эрсдэл үүсгэж болзошгүй активыг тодорхой хугацаанд хяналт шалгалт (due diligence) хийсний дараа буцаан ТТ-д шилжүүлэх талаар гэрээнд тусган шууд шилжүүлэх нь банкны пассив гадагшлах, олон нийтийн итгэлийг бууруулахгүй байх давуу талтай.

- **Тусгай зориулалтын банк** (цаашид “Тусгай зориулалтын банк ” гэх) **байгуулах (Bridge bank);**
 - ТТ нь банкны актив пассивыг хэсэгчлэн болон задалж шилжүүлсний дараа үлдэх хэсгээр ТЗБ байгуулж болно.
 - Тусгай зориулалтын банкныг төрийн оролцоотой буюу 100% төрийн өмчийн хэлбэртэй байгуулж болно.
 - Тусгай зориулалтын банк -ны өөрийн хөрөнгийг тогтворжуулалтын сангаас бүрдүүлэх эсэхийг БӨТ-нд тусгана.
 - Актив, пассивыг Тусгай зориулалтын банк -нд багцалж шилжүүлэх, чанаргүй актив үлдвэл БЭХА томилж банкныг татан буулгах буюу АУК-д шилжүүлэх, бусдад худалдах зэргээр шийдэх,
 - ТТ нь Тусгай зориулалтын банк байгуулахдаа зөвхөн үүсгэн байгуулагчийн санаачлагч байж Тусгай зориулалтын банк -ийг үүсгэн байгуулах бичиг баримтыг Монголбанкнаас гаргасан зохицуулалтын хүрээнд байгуулж төрийн өмчийг төлөөлөх этгээдэд хүлээлгэн өгөх хүртэл тус банкныг Тусгай төлөөлөгчийн эрх үүргийн хүрээнд гүйцэтгэнэ.
 - Тусгай зориулалтын банк байгуулахдаа шинээр байгуулах нь илүү зохимжтой. Хэрэв албадлагын арга хэмжээ авагдаж байгаа банкныг өөрчлөн байгуулах хэлбэрээр Тусгай зориулалтын банк -г үүсгэн байгуулахаар бол тэнцлийн дотуур, тэнцлийн гадуур болон бүртгэлгүй үүрэг байгаа эсэхийг сайтар нягталж, олон нийтэд зарлаж банкинд үүрэг ногдуулсан хэлцлүүдийг бүгдийг бүртгэж, танилцаж хянасны үндсэн дээр Тусгай зориулалтын банк -г аливаа хэлбэрээр хожим үүрэг ногдохоор хэлцлүүдээс хамгаалах шаардлагатай.
 - ТЗБ нь төрийн өмчит хэлбэрээр байгуулагдах тул банкныг Банкны тухай хуулийн дагуу 3 хүртэлх жилийн бизнес төлөвлөгөө, өөрийн хөрөнгийн төлөвлөгөөний хамт гаргаж Монголбанк, ЗГ-г танилцуулахын зэрэгцээ ЗГ-аас хувьчлах аж ахуйн нэгжийн жагсаалтад оруулна.
 - Тусгай төлөөлөгчийн эрх, үүрэг, ажиллах хугацаа нь Тусгай зориулалтын банк -ийг хувь нийлүүлэгчээс томилсон банкны удирдлагад банкныг шилжүүлж өгөх, шаардлагатай тохиолдолд үлдэх хэсгийн БЭХА, АУК зэрэгт шилжүүлж өгснөөр дуусгавар болно.
 - Төрөөс дахин хөрөгжүүлбэл банкны дахин хөрөнгөжүүлэлтийн хуулийн дагуу явуулна.
 - ХДК-ийн хуулийн дагуу Тусгай зориулалтын банк -ны хувьцаанд хөрөнгө оруулж хувь нийлүүлэгчийн эрхийг хуулийн хүрээд хэрэгжүүлж буцаан хувьчлах хэлбэрээр

ХДК-ийн сангаас оруулсан хөрөнгө оруулалтыг яаралтай нөхөн олж авахыг эрхэмлэнэ.

- ТТ нь банкны Банкны тухай хуулийн 55.1.3-аас бусад хэлбэрээр БӨТ-г боловсруулах Банкны тухай хуулийн 56.7-д заасны дагуу хийсэн үнэлгээний тайланг үндэслэнэ.
- **Өр төлбөрийг хувьцаанд хөрвүүлэх**
 - ТУСГАЙ ТӨЛӨӨЛӨГЧ нь банкиг дахин хөрөнгөжүүлэх, эсхүл Банкны тухай хуулийн 59.2, 57.1-д заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зорилгоор банкны өр төлбөрийг хувьцаанд хөрвүүлж болно.
 - Энэ журмын 9.1-д заасан хөрвүүлэлтэд Банкны тухай хуулийн 60.2-т дурдсан өр хамруулахгүй.
 - Зээлдүүлэгч болон бусад харилцагчтай байгуулсан гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол өр төлбөрийг хувьцаанд хөрвүүлэхдээ хувьцаа авах тухайн зээлдүүлэгч, харилцагчийн зөвшөөрлийг авсан байна.
 - Хувьцаанд хөрвүүлэх өр, төлбөр, гаргах хувьцааны хэмжээ, үнэ, зорилго, хэрэгжүүлэх нөхцөл нь банкинд бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний нэг хэсэг байх бөгөөд үүнийг тусгай төлөөлөгч БӨТ-ний хамт боловсруулж, Монголбанкнаар батлуулсан байна.
 - Өр төлбөрийг хувьцаанд хөрвүүлэх тухай төсөлд хувьцаагаар солих өр, гаргах хувьцааны хэмжээ, үнэ, зорилго, хэрэгжүүлэх нөхцөл, журам, банкны дүрэмд оруулах өөрчлөлт зэргийг тусгана.
 - Өр төлбөрийг хувьцаанд хөрвүүлэхдээ хувьцаа авах тухайн зээлдүүлэгч, харилцагч нь банкны хувьцаа эзэмшигчид Монголбанкнаас тавигдах шаардлагыг хангасан байх бөгөөд банкны хувьцаа эзэмшигч болох үйл ажиллагаанд Монголбанкнаас мөрдүүлэх холбогдох журмыг баримтлана.
 - Банк нь хувьцаат компани бол СЗХ-оос зохих зөвшөөрлийг авсны үндсэн дээр өр төлбөрийг хувьцаанд хөрвүүлнэ.
 - Өр төлбөрийг хувьцаанд хөрвүүлэхээр нэмж гаргасан хувьцааг хувьцаа эзэмшигч тэргүүн ээлжид худалдан авах давуу эрхтэй.

Бүтцийн өөрчлөлт хийхдээ тухайн банкинд хөрөнгө оруулах нөхцлийг судлах, санал авах.

Банкийг дахин хөрөнгөжүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгийг хувь нийлүүлэгчдийн зүгээс оруулах **боломжтой эсэхээ** мэдэгдсэн албан бичиг авсан байна.

Банкийг дахин хөрөнгөжүүлэх хөрөнгө оруулагчийг олж хөрөнгө оруулах хүртэл Тусгай төлөөлөгчийн хяналтад банкны үйл ажиллагаа үргэлжлэх нь олон нийтийн итгэлийг сулруулахын зэрэгцээ, тодорхойгүй нөхцөл байдал, тодорхойгүй хугацаанд үргэлжилснээр харилцах, хадгаламжийн гарах урсгал ихтэй байх магадлалтай. Иймд хувь нийлүүлэгчээс хөрөнгө оруулах бодит боломжтой эсэхийг нотлох баримтусгай төлөөлөгчэй биш бол богино хугацаанд буюу сараас ихгүй хугацаанд хүлээн дараагийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Хэрэв хувь нийлүүлэгчээс хөрөнгө оруулах санал гаргаснаар БӨТ-г хэрэгжүүлэх хугацааг хойшлуулбал банкны харилцах, хадгаламжийн гарах урсгал нэмэгдэж банкныг богино хугацаанд бэлэн мөнгөгүй болгон олон нийтийг сандралд оруулах өндөр эрсдэлтэй. Үүнээс шалтгаалан банкинд учрах алдагдлын дүн нэмэгдэхийн зэрэгцээ албадан татан буулгаж банкныг хаах түвшинд хүргэнэ.

Иймд санал авах хугацааг Монголбанктай зөвшилцөн маш тодорхой хугацаатай байх шаардлагатай.

Албадан татан буулгах нөхцөлд:

Банкинд бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр томилогдсон тусгай төлөөлөгч нь БӨТ-г боловсруулах явцад дараахь нөхцөл байдал үүсвэл банкныг албадан татан буулгах саналаа МБЕ-д гаргана:

- Бүтцийн өөрчлөлтийн төлөвлөгөө амжилтусгай төлөөлөгчэй хэрэгжих бодит нөхцөл байхгүй;
- БӨТ хэрэгжүүлэх шаардлагагүй болсон Банкны тухай хуулийн заалт;
- бодит мөнгөн хөрөнгөөр дахин хөрөнгөжүүлэх тодорхой боломж байхгүй;
- актив, пассивыг бусад банкинд шилжүүлэх боломж байхгүй;
- Актив, пассивыг үнэлэх, БӨТ-г боловсруулах явцад банкны харилцах, хадгаламж, эх үүсвэрийн үндсэн суурь бүхэлдээ алдагдаж, пассив үлдээгүй;
- Гэмт хэргийн шинжтэй үйлдүүдээс шалтгаалж хуурамч, хий актив, пассив их хэмжээгээр илэрсний улмаар хариуцагч, нэхэмжлэгч нарын жинхэнэ эзэд нь тодорхойгүйн улмаас АПШ, ТБЗ байгуулах зэргээр АПШ-сний дараа шилжүүлэн авсан банкинд хүндрэл учруулж болохуйц нөхцөл байдал үүссэн;
- Олон нийтийн итгэл алдарч, АПШ, Тусгай зориулалтын банк -нд хүлээлгэн өгсний дараа ч банкны системд учирч болзошгүй эрсдэл өндөр болсон;
- Банкны актив, пассив, тэнцлийн гадуурх үүргүүд болон бусад гэрээ, хэлцлийн улмаас банкны актив, пассивыг үнэлэх боломжгүй буюу шүүх, цагдаа, хяналтын байгууллагаар шийдвэрлүүлсний дараа үнэлэх боломжтойн улмаас 270 хоногоос дээш хугацаанд шийдэгдэхээргүй бол;
- Бусад шалтгаанаар БӨТ-г хэрэгжүүлэх нь татан буулгахаас илүү нийгэм, эдийн засаг, нийгмийн хохирол бага, санхүү банкны системд үзүүлэх дам нөлөө, эдийн засгийн өсөлтөд учруулах сөрөг нөлөө багатай байх хувилбар гэж үзвэл.

Төлөвлөгөө амжилтгүй болсон үед авах арга хэмжээ:

- БЭХА томилох;
- Дампуурлын хэрэг үүсгэх;
- Хувь нийлүүлэгчдийн хурлаар татан буулгах.

Хохирлын үнэлгээ: Банкны хадгаламж, харилцах, өр төлбөр, үүрэг гүйцэтгүүлэгч нараас тодорхой хэмжээний дүнг банкны актив хөрөнгөөр барагдуулах боломжгүй болох магадлалыг тооцоолж, эдгээр кредиторчуудын жагсаалт, хохирлын дүн, хувь хэмжээг гаргана.

ШИЙДВЭРИЙН САНАЛ:

Шийдвэрийн саналд хувилбаруудаас аль хувилбар нь өр төлбөрийг илүү барагдуулж, банкны системд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл багатай байх талаарх харьцуулсан саналыг арга хэмжээ авах хугацааны хамт Монголбанкны Ерөнхийлөгчид хүргүүлнэ.

Жишээ нь:

- Хувьцааны үнийг бууруулж, шинэ хувьцаа эзэмшигчээс хөрөнгө оруулж банкийг буцаан хэвийн үйл ажиллагааг хангах;
- Актив, пассивыг бусдад шилжүүлсний дараа банкийг татан буулгах;
- Тусгай зориулалтын банк байгуулж, Тусгай зориулалтын банк -д банкны бүх АПШ-ж Тогтворжуулалтын сангаас хөрөнгө оруулж, 3 жилийн хугацаанд хувьчлах, актив, пассивгүй үлдсэн банкийг татан буулгах;
- Тусгай зориулалтын банк байгуулж, Тусгай зориулалтын банк -д банкны АПШ-сний дараа банкийг татан буулгах;
- Актив, пассивын зарим хэсгийг бусдад шилжүүлж үлдсэн хэсгээр Тусгай зориулалтын банк байгуулах;
- Өрийн хувьцаанд хөрвүүлж, өөрийн хөрөнгийг нэмэгдүүлэх гэх мэт.

Тав. Загвар хавсралтууд:

- Банкны удирдлагаас хүлээн авсан тэнцэл, санхүүгийн тайлан, мэдээ;
- Банкны актив, пассивын үнэлгээний тайлан;
- Банкны хамгийн сүүлийн тэнцэл, орлогын тайлан, бусад шаардлагатай мэдээ;
- БӨТ-г хэрэгжүүлэх Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, холбогдох тушаал, шийдвэрүүдийн төсөл;
- Бусад судалгаа, мэдээ, мэдээлэл.

_____ БАНКИНД ТОМИЛОГДСОН
ТУСГАЙ ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ЗӨВЛӨЛ
МОНГОЛБАНКНЫ АЖЛЫН ХЭСЭГ